

**ALIOR
BANK**

PODSTAWY INWESTOWANIA NA GPW

Marcin Mierzwa
15 grudzień 2010

1. PODSTAWY TEORETYCZNE

- 1. Organizacja sesji giełdowej**
- 2. Podstawowe rodzaje zleceń**
- 3. Rozliczanie transakcji**
- 4. Indeksy giełdowe**
- 5. Opodatkowanie dochodów giełdowych**

2. ZASADY INWESTOWANIA

- 1. Podstawowe zasady inwestowania**
- 2. Podstawowe błędy inwestycyjne**

3. MATERIAŁY DODATKOWE

PODSTAWY TEORETYCZNE

SYSTEMY NOTOWAŃ GIEŁDOWYCH

1

system notowań jednolitych – opiera się na procedurze wyznaczenia ceny papieru wartościowego na podstawie zleceń kupna i sprzedaży złożonych w pewnym przedziale czasowym.

2

system notowań ciągłych – kupujący i sprzedający składają zlecenia, które po przekazaniu na giełdę są realizowane na bieżąco lub trafiają do arkusza zleceń i oczekują na realizację zgodnie z podanymi przez inwestora warunkami.

Zlecenia trafiające na giełdę realizowane są zgodnie z priorytetem ceny i czasu.

HARMONOGRAM SESJI NA GPW

Notowania ciągłe

Rynek kasowy

Rynek terminowy

8.00 - 9.00	Przyjmowanie zleceń na otwarcie
9.00	Określenie kursu na otwarciu (Fixing)
9.00 - 16.10	Notowania ciągłe
16.10 - 16.20	Przyjmowanie zleceń na zamknięcie
16.20	Określenie kursu na zamknięciu (Fixing)
16.20 - 16.30	Dogrywka
16.30 - 16.35	Przyjmowanie zleceń na otwarcie następnej sesji

8.00 - 8.30	Przyjmowanie zleceń na otwarcie
8.30	Określenie kursu na otwarciu (Fixing)
8.30 - 16.10	Notowania ciągłe
16.10 - 16.20	Przyjmowanie zleceń na zamknięcie
16.20	Określenie kursu na zamknięciu (Fixing)
16.20 - 16.30	Dogrywka
16.30 - 16.35	Przyjmowanie zleceń na otwarcie następnej sesji

Zgodnie z planami od nowego roku sesja zostanie wydłużona do godziny 17.30

HARMONOGRAM SESJI NA GPW

Notowania jednolite

8.00 - 11.00	Przyjmowanie zleceń na otwarcie
11.00 - 11.15	Interwencja
11.15	Określenie kursu jednolitego (Fixing)
11.15 - 11.45	Dogrywka
11.45 - 14.45	Przyjmowanie zleceń na otwarcie
14.45 - 15.00	Interwencja
15.00	Określenie kursu jednolitego (Fixing)
15.00 - 15.30	Dogrywka
15.30 - 16.35	Przyjmowanie zleceń na otwarcie następnej sesji

Istnieje niewielka liczba instrumentów notowana w systemie jednolitym

RODZAJE ZLECEŃ

Limit ceny w zleceniu

Zlecenia z limitem ceny

- PCR – po cenie rynkowej
- PCRO – po cenie rynkowej na otwarcie
- PKC – po każdej cenie

Dodatkowe warunki zlecenia

- Wmin – z minimalną wielkością wykonania
- WWUJ – warunek wielkości ujawnionej
- LimAkt – limit aktywacji

Terminy ważności zlecenia

Zlecenie z określoną konkretną datą obowiązywania

- DZIEŃ – do końca sesji giełdowej
- DOM – ważne bezterminowo
- WiN – wykonaj i anuluj
- WuA – wykonaj i anuluj

ZLECENIE Z LIMITEM CENY

Zlecenie z limitem ceny

A

W zleceniu kupna inwestor podaje cenę maksymalną po jakiej jest skłonny nabyć dany papier wartościowy

B

W zleceniu sprzedaży inwestor podaje cenę minimalną po jakiej jest skłonny zbyć dany papier wartościowy

Zlecenie kupna z limitem ceny 10 zł oznacza, że inwestor jest skłonny zapłacić za akcję np. 6 zł, 8 zł lub maksymalnie 10 zł.

ARKUSZ ZLECEŃ

Najlepsza oferta
kupna – zlecenia z
najwyższą aktualnie
ceną kupna

Najlepsza oferta
sprzedaży – zlecenia
z najniższą aktualnie
ceną sprzedaży

Liczba Zleceń Kupna	Wolumen	Kupno	Sprzedaż	Wolumen	Liczba Zleceń Sprzedaży
3	580	22,61	22,80	1000	2
2	956	22,57	23,10	12345	1
1	100	22,40	23,20	456	4
1	2899	21,90	24,50	4332	5
18	500003	20,50	24,60	2000	4

Skumulowany
wolumen kupna
po cenie 22,61 zł

Na 5 miejscu po stronie
sprzedaży oczekują 4
zlecenia opiewające w
sumie na 2000 sztuk
waloru po cenie 24,60 zł

ROZLICZANIE TRANSAKCJI

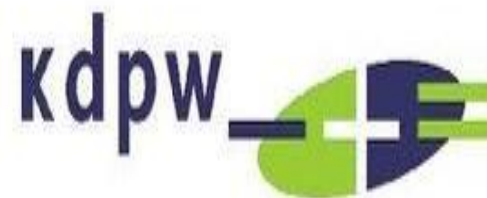
FUNDAMENTALNA ZASADA ROZLICZANIA TRANSAKCJI NA GPW

Rynek kasowy

*Rozliczenie następuje niezwłocznie
po zawarciu umowy kupna/sprzedaży
(D+2 (Obligacje) lub D+3)*

WAŻNE:

- A** DYWIDENDA
- B** UCZESTNICTWO NA WZA I NWZA
- C** PRAWA POBORU
- D** INDEKSY GIEŁDOWE

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA

INDEKSY GIEŁDOWE

Nazwa indeksu	Charakterystyka indeksu	Wykres	Skład*	Opis
WIG20	Indeks 20 największych i najpłynniejszych spółek giełdowych			
WIG20short	Indeks pochodny typu short			
WIG20lev	Indeks pochodny typu leverage			
mWIG40	Indeks 40 średnich spółek giełdowych			
sWIG80	Indeks 80 małych spółek giełdowych			
WIG	Indeks spółek giełdowych			
WIGPL	Indeks krajowych spółek giełdowych			

ŹRÓDŁO:

[HTTP://WWW.GPW.PL/INDEKSY_GIELDOWE](http://www.gpw.pl/indeksy_gieldowe)

Indeksy dochodowe, a indeksy cenowe

OPODATKOWANIE

A **PODATEK DOCHODOWY OD ZYSKÓW KAPITAŁOWYCH:**

- 1. INWESTOWANIE NA GPW**
- 2. INWESTOWANIE W FUNDUSZE
INWESTYCYJNE**
 - FUNDUSZE POLSKIE**
 - FUNDUSZE ZAGRANICZNE**

B **PODATEK OD DYWIDENDY**

GDZIE PO WIĘCEJ TEORII?

[HTTP://WWW.FERK.PL](http://www.ferk.pl)

Strona fundacji edukacji rynku kapitałowego

[HTTP://WWW.GPW.PL](http://www.gpw.pl)

Strona warszawskiej giełdy papierów wartościowych

[HTTP://WWW.KNF.GOV.PL](http://www.knf.gov.pl)

Strona KNF – regulacje dotyczące rynku kapitałowego

[HTTP://WWW.SZKOLAGIELDOWA.PL/](http://www.szkolagieldowa.pl/)

Informacja o cyklach kursów szkoły giełdowej

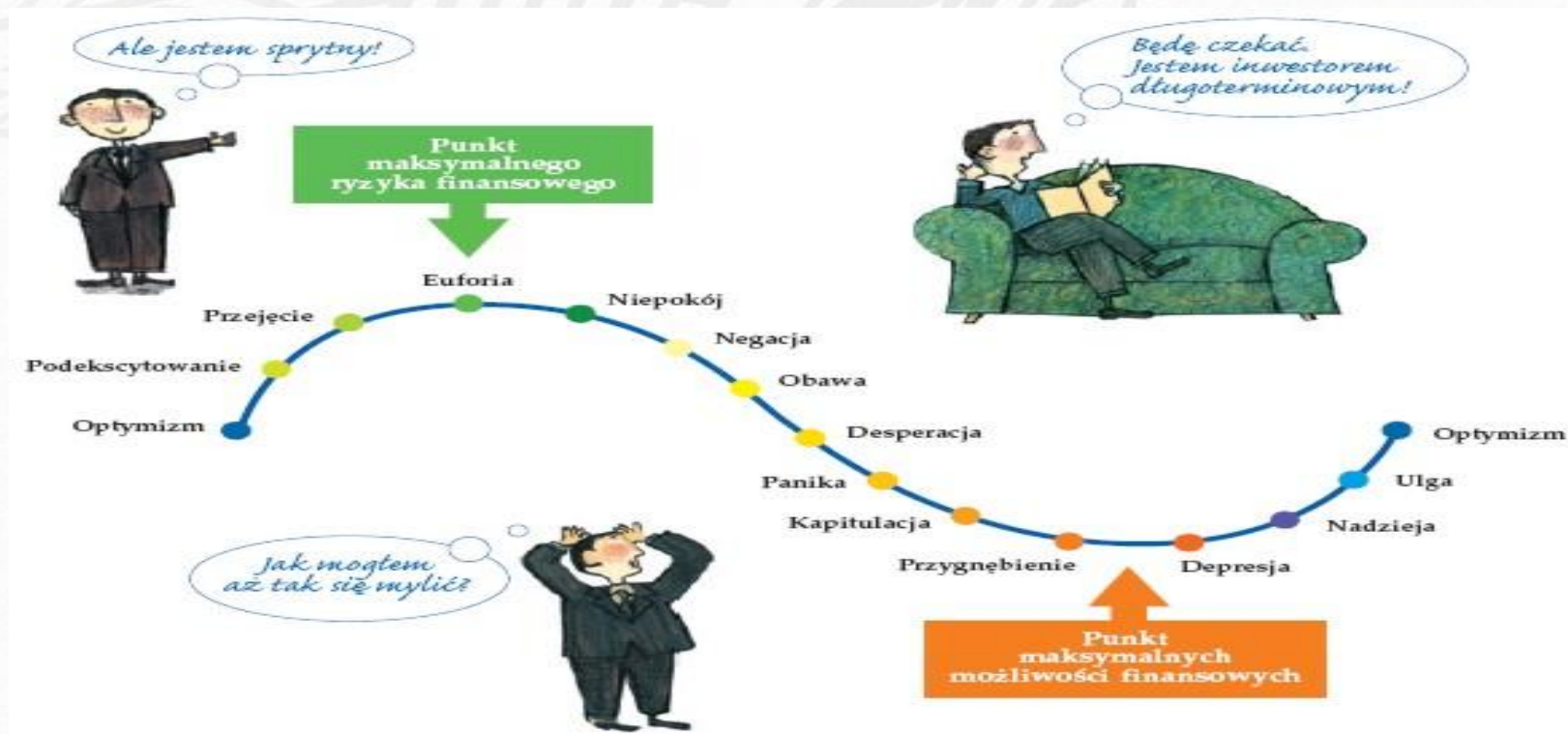

ZASADY INWESTOWANIA

ZACZNIJMY OD ROLI EMOCJI W INWESTOWANIU

Hossa i iluzja bezpieczeństwa (chciwość)

**ŹRÓDŁO: PREZENTACJA
AVIVA INVESTORS TFI**

**Bessa i iluzja
niebezpieczeństwa
(strach)**

A jak to działa w praktyce?

**„Bądź odważny kiedy wszyscy
się boją, bądź ostrożny
kiedy wszyscy są odważni”**

Rekordowe PKB,
największe napływy
do TFI, euforia

Kolejki do
biur
maklerskich
Euforia kupna

GUS podaje
najlepsze od
dekady dane o
PKB

Euforia zakupów
spółek
internetowych

Ciągle duży
 optymizm
inwestorów

Ciągle duży
 pesymizm
inwestorów

Inwestorzy
uciekają z giełdy

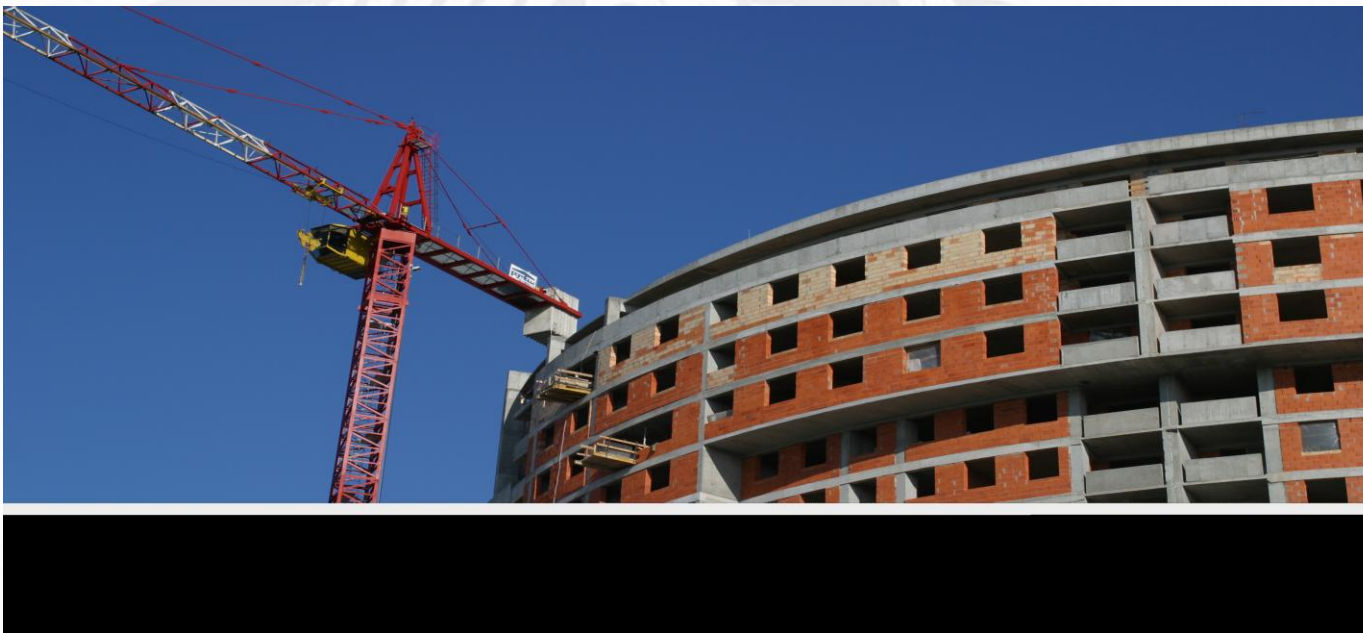
Panika w obawie
o wpływ kryzysu
rosyjskiego na
GPW

Atak na WTC, kryzys
gospodarczy, W Polsce głośno jest
o „dziurze Bauca” inwestorzy
spodziewają się krachu, „pękają”
ostatni optymiści.

Bankructwo
ENRONA.
Atak USA
na IRAN

PODSTAWOWE ZASADY INWESTOWANIA – REGUŁY RYNKOWE

Giełda wyprzedza gospodarkę!

Ochrona kapitału

(ryzyko/zysk) - minimalizowanie ryzyka inwestycyjnego (szanse przemawiają na korzyść)

Powiązania rynków

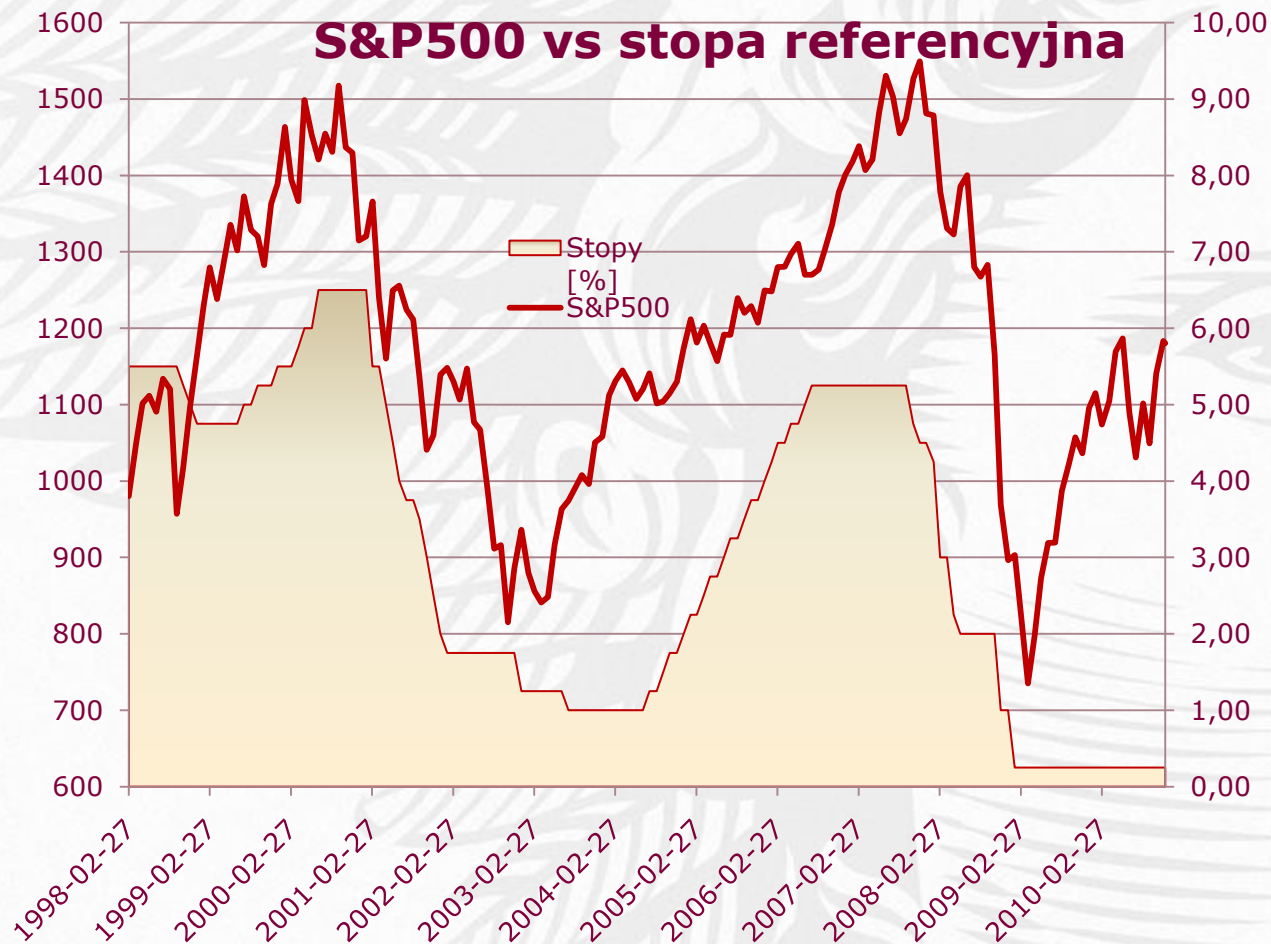
(walutowych, papierów wartościowych,
metali)

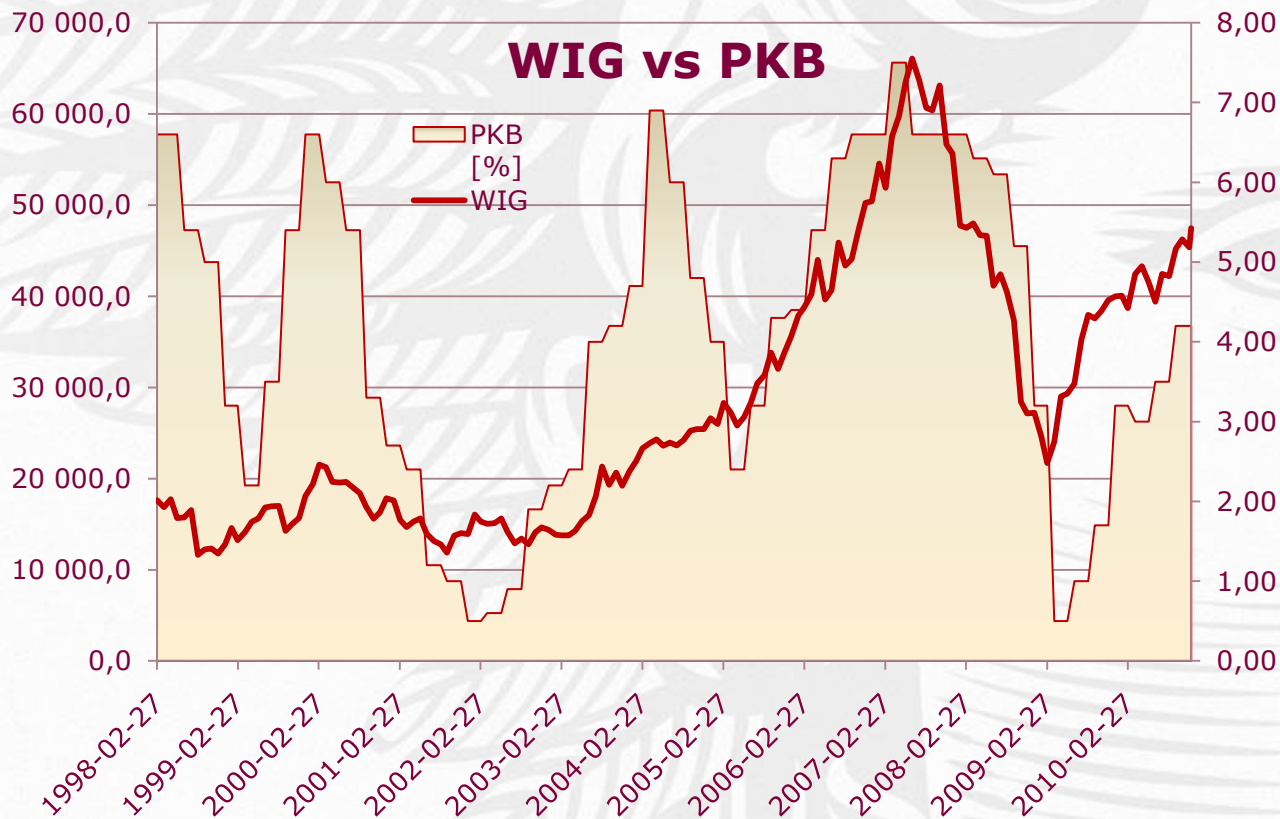
Cykle koniunktury

(od wagi wzrostu gospodarczego, do wagi inflacji)

Spadek stóp procentowych wpływa na bardziej korzystne postrzeganie rynków akcji przez inwestorów. Sytuacja odwrotna występuje w przypadku wzrostu stóp procentowych

W dłuższej perspektywie nie ma szans na hossę na giełdzie, bez potwierdzenia w danych gospodarczych

Informacje rynkowe

(znane, nieznanne)

**Niesprawdzone informacje rynkowe! –
NIE KORZYSTAJ**

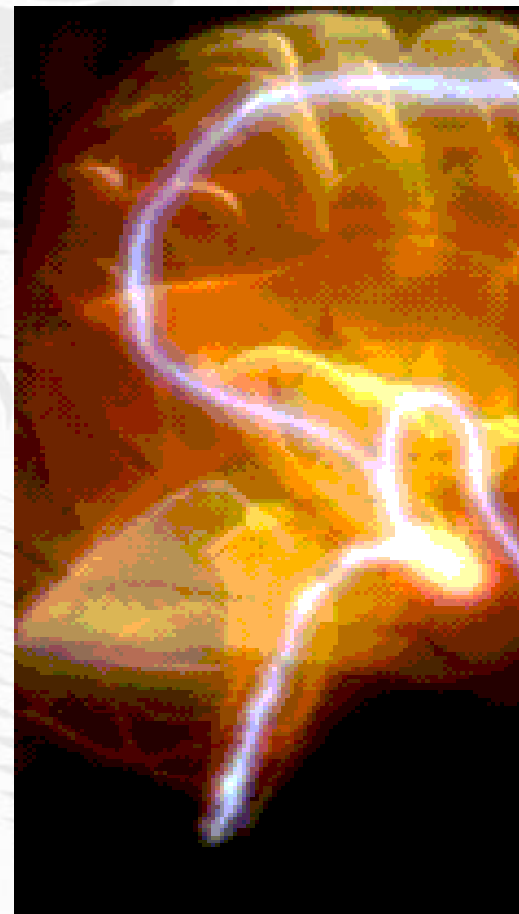
Rynkiem żądzą emocje

(„owczy pęd”) od skrajnego
niedowartościowania do skrajnego
przewartościowania

Interpretacja informacji rynkowych

(inflacja, wzrost gospodarczy)

Sprecyzowany system zarządzania

określone, świadome, stosowane
konsekwentnie zasady postępowania
(reguły, strategie)

Inwestuj na rynkach płynnych

PODSTAWOWE BŁĘDY INWESTYCYJNE

1. Nieprzyznawanie się przed samym sobą do popełnionych **błędów** inwestycyjnych i w konsekwencji ich **powielanie**.
2. Chciwość oraz brak umiaru
 1. zbyt **częste** przeprowadzanie transakcji
 2. Podejmowanie zbyt **dużego ryzyka** w stosunku do możliwości finansowych

3. Niechęć do **dywersyfikacji** – wiara w cudowne i szybkie metody pomnażania pieniędzy.
4. Brak sprecyzowanej **strategii** zarządzania pieniędzmi oraz **konsekwencji** w działaniu.
5. Zbytня **pewność** siebie.
6. „**Tendencyjne**” podejście do analizy informacji rynkowych.

7. Syndrom hazardzisty

Chcesz **grać**, czy **zarabiać** pieniądze?

8. „Pętla strat”

1. **Powiększanie** stratnej **pozycji** wraz ze spadkiem ceny instrumentu
2. **Podejmowanie** jeszcze bardziej nieprzemyślanych i **ryzykownych** transakcji w celu odrobienia wcześniejszej straty

NA KONIEC...

...WRÓĆMY DO PSYCHOLOGII INWESTOWANIA

CO MÓWI PSYCHOLOGIA O KONIUNKTURZE GIEŁDOWEJ?

Nadeszła...nadchodzi...lub...nadejdzie

HOSSA

ZWIASTUNY KOŃCA BESSY

- Zniechęcenie do inwestowania w akcje,
- Niska dynamika PKB,
- Brak pozytywnych informacji,
- Niska zmienność cen akcji oraz obrotów,
- Słaby rynek pierwotny.

Kiedy?...

W najbardziej nieoczekiwanym momencie dla rynku

CO MÓWI PSYCHOLOGIA O KONIUNKTURZE GIEŁDOWEJ?

A po niej znów nadzieje.....

BESSA

ZWIASTUNY KOŃCA HOSSY

- Ogromne zainteresowanie inwestowaniem w akcje,
- Wysoka dynamika PKB,
- Brak negatywnych informacji,
- Duża zmienność cen akcji, duże obroty
- Ogromne zainteresowanie rynkiem pierwotnym

Kiedy?...

W najbardziej nieoczekiwanym momencie dla rynku

CO MÓWI PSYCHOLOGIA O KONIUNKTURZE GIEŁDOWEJ?

...I tak dalej...

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Marcin Mierzwa

© Prawa autorskie.

Prawa autorskie do niniejszej prezentacji przysługują Marcinowi Mierzwa. Żadna z części tej prezentacji nie może być kopiowana lub przekazywana nieupoważnionym osobom. Wykorzystywanie jej przez osoby nieupoważnione lub działające niezgodnie z powyższymi zastrzeżeniami bez pisemnej zgody właściciela prezentacji lub w inny sposób naruszający przepisy prawa autorskiego może być powodem wystąpienia z odpowiednimi roszczeniami.

MATERIAŁY DODATKOWE

ZLECENIE PCRO

Zlecenie PCRO

- A** Zlecenie umożliwiające nabycie/zbycie instrumentów finansowych po cenie, która zostanie ustalona przez rynek na otwarciu/zamknięciu notowań ciągłych, po fazie równoważenia bądź fixingu notowań jednolitych.
- B** Zlecenie to nie może zawierać dodatkowych warunków limitu aktywacji, wielkości minimalnej i wielkości ujawnianej),
- C** Niezrealizowana część zlecenia staje się zleceniem z limitem ceny równej cenie na otwarcie

ilość	KUPNO	SPRZED	ilość
100	PCRO	22	100
159	20	25	100

KURS Otwarcia zostanie ustalony na poziomie 22 zł

ZLECENIE PCR

Zlecenie PCR

A Zlecenie ma zastosowanie w momencie gdy inwestor jest skłonny kupić/sprzedać instrument finansowy po aktualnie najlepszej cenie znajdującej się na rynku (wyłącznie w fazie notowań ciągłych)

B Niezrealizowana część zlecenia staje się zleceniem z limitem ceny równej cenie ostatniej realizowanej transakcji

ilość	KUPNO	SPRZED	ilość
100	21	22	100
159	20	25	100

**Sprzedaż PCR
80 sztuk**

Transakcja zostanie zawarta po kursie 21 zł

ZLECENIE PKC

Zlecenie PKC

- A** Zlecenie ma zastosowanie w momencie gdy inwestor jest skłonny kupić/sprzedać instrument finansowy w tempie natychmiastowym bez względu na poziom jego ceny.
- B** Zlecenie PKC można składać przed otwarciem/zamknięciem, w czasie notowań ciągłych, w czasie równoważenia rynku, w notowaniach jednolitych poza dogrywką i interwencją.

ilość	KUPNO	SPRZED	ilość
100	21	22	100
159	20	25	100

**Sprzedaż PKC
150 sztuk**

Transakcja zostanie zawarta w dwóch częściach: 100 sztuk po 21 zł i 50 sztuk po 20 zł

Zleceń PCR, PCRO, PKC nie można składać na:

- A** OPCJE
- B** PRAWA PIERWSZEŃSTWA
- C** PRAWA POBORU
- D** PIERWSZĄ SESJĘ NOTOWAŃ GIEŁDOWYCH

ZLECENIE z Wmin

Zlecenie Wmin (wielkość minimalna)

A Zlecenie ma zastosowanie w momencie gdy inwestor chce aby jego zlecenie zostało zrealizowane w wielkości nie mniejszej niż ta, która została określona w zleceniu.

B Zlecenie jest realizowane w całości lub częściowo co najmniej w wielkości określonej w warunku (gdy nie ma możliwości, żeby zrealizować zlecenie w minimalnej części to traci ono ważność)

ilość	KUPNO	SPRZED	ilość
100	21	22	100
159	20	25	100

Sprzedaż 200 sztuk po 21 zł z Wmin 100 sztuk

Zostanie zawarta transakcja opiewającą na Wmin (100), pozostałe 100 sztuk oczekuje na sprzedaży

ilość	KUPNO	SPRZED	ilość
159	20	21	100
		25	100

ZLECENIE z WUJ

Zlecenie WUJ (wielkość ujawniona)

- A** Zlecenie ma zastosowanie gdy inwestor chce złożyć duże zlecenie jednak nie chce aby jego całe zlecenie było widoczne, gdyż mogłoby to znacząco wpłynąć na kurs (WUJ musi być większa od 100 jednostek)
- B** Kolejna część zlecenia ujawniana jest po zrealizowaniu poprzedniej ujawnionej części zlecenia

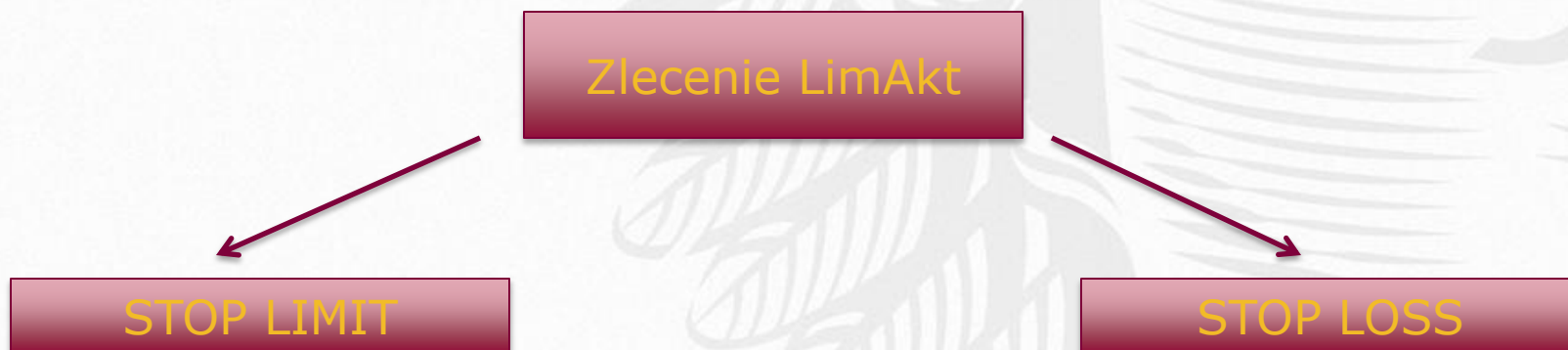
ilość	KUPNO	SPRZED	ilość
100 (WUJ)	21	22	100
159	20	25	100

Całkowite
zlecenie kupna
2000 sztuk po
21 zł z WUJ 100
sztuk

ZLECENIE z LimAkt

Zlecenie LimAkt (limit aktywacji)

- A** Składając zlecenie z LimAkt inwestor określa dwa limity: limit realizacji kupna/sprzedaży oraz limit aktywacji zlecenia, po osiągnięciu którego zlecenie trafi do arkusza zleceń.
- B** Zlecenie może być złożone w systemie notowań ciągłych oraz w systemie kursu jednolitego (poza fazą interwencji i fazą dogrywki).

ZLECENIE STOP LIMIT

Zlecenie STOP LIMIT

A

- Zlecenie sprzedaży typu STOP LIMIT → kurs ostatniej transakcji \geq limit aktywacji \geq limit realizacji
- Zlecenie kupna typu STOP LIMIT → kurs ostatniej transakcji \leq limit aktywacji \leq limit realizacji

B

W przypadku osiągnięcia limitu aktywacji zlecenie trafia do arkusza zleceń (może ale nie musi być zrealizowane!) z limitem ceny określonym przez inwestora

ilość	KUPNO	SPRZED	ilość
100	21	22	100
159	20	25	100

Inwestor składa zlecenie typu **STOP LIMIT** na sprzedaż 50 sztuk z LimAkt 20,50 z limitem realizacji 20,30 (kurs ostatniej transakcji 21 zł)

Zlecenie trafia do arkusza zleceń w przypadku gdy kurs instrumentu osiągnie poziom 20,50 lub niższy

ZLECENIE STOP LOSS

Zlecenie STOP LOSS

A

- Zlecenie sprzedaży typu STOP LOSS → kurs ostatniej transakcji \geq limit aktywacji
- Zlecenie kupna typu STOP LOSS → kurs ostatniej transakcji \leq limit aktywacji

B

W przypadku osiągnięcia limitu aktywacji zlecenie realizowane jest PKC (po każdej cenie)

ilość	KUPNO	SPRZED	ilość
100	21	22	100
159	20	25	100

Investor składa zlecenie typu
STOP LOSS na sprzedaż 50
sztuk z LimAkt 20,50 (kurs
ostatniej transakcji 21 zł)

Zlecenie zostanie zrealizowane
PKC gdy kurs osiągnie poziom
20,50 zł lub niższy

TERMINY WAŻNOŚCI ZLECENIA

Zleceń PCR, PCRO, PKC nie można składać na:

1

Zlecenia z określonym terminem ważności

2

Zlecenia bez określonego terminu ważności

A

(DZIEŃ) - ważne do końca sesji giełdowej, na którą zostało złożone.

B

(DOM) – ważność domyśla, zlecenie ważne bezterminowo zwykle do końca bieżącego roku kalendarzowego.

C

(WiN) – wykonaj i anuluj, zlecenie ważne do momentu pierwszego wykonania

D

(WuA) – wykonaj lub anuluj, zlecenie realizowane jest wyłącznie w wypadku gdy w arkuszu oczekuje przeciwstawna oferta pozwalające na pełną realizację zlecenia.